

Split, 11. ožujka 2015.

Vlada RH
Trg svetog Marka 2,
10 000 Zagreb
Hrvatska
n/p. Predsjednika Vlade RH, G. Zorana Milanovića

Predmet: Otvoreno pismo – Zahtjev za izmjenama Uredbe o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2015. godinu

Poštovani G. Predsjedniče Vlade RH,

Na *Info danima o natječajima za financiranje projekata i programa organizacija civilnog društva iz sredstava Državnog proračuna RH i fondova EU za 2015.* održanim 26. i 27. veljače 2015. u Velikoj dvorani Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta u Zagrebu, OCD-ima su predstavljene natječajne prijave koje će se, na temelju Godišnjeg plana natječaja, raspisivati u 2015. godini (dalje: Plan 2015.). Predstavljanje dijela Plana 2015. koji se tiče financiranje projekata OCD-a koji pridonose borbi protiv zlouporabe droga i svih drugih oblika ovisnosti izazvalo je među OCD-ovima koji takve projekte provode šok i nevjericu. Naime, iz predstavljanja na Info danima je razvidno sljedeće:

- da su ukupna sredstva predviđena u 2015. godini za projekte OCD-ova koje provode programe *prevencije/tretmana/ smanjenja štete /rehabilitacije i resocijalizacije ovisnika* **smanjena za 34% u odnosu na 2014. godinu.**

- da je maksimalni iznos sredstava za koje jedna organizacija u 2015. godini može aplicirati **smanjen za 56% u odnosu na 2014. godinu.**

- da su u područje suzbijanja ovisnosti po prvi puta uvršteni projekti smanjenja štete koji su do sada uvijek financirani kroz programske potpore zaštite zdravlja (kamo po logici stvari i pripadaju) te da se na takav način smanjuju sredstva i za područje smanjenja štete i za područje prevencije/tretmana/resocijalizacije ovisnika te se **na takav način financiranje prevencije/tretmana/resocijalizacije ovisnika smanjuje za 46%, a smanjenje štete za 65%.¹**

- da se rezidencijalni tretman ovisnika u terapijskim zajednicama (koje u Hrvatskoj provode isključivo OCD-ovi ili ustanove čiji su osnivači OCD-ovi) planira financirati s pozicije MSPM (što je i očekivano) no nije predstavljeno kada se planira raspisati natječaj, pod kojim uvjetima, u kojem iznosu sredstava i za koje OCD-ove (je li samo za organizacije koje su ugovorile ovu socijalnu uslugu s MSPM ili za sve terapijske zajednice/domove).

Potpuno nam je razumljivo da je u situaciji gospodarske krize cilj svake politike uz što manju potrošnju javnih sredstava postići maksimalne učinke te da se u tom kontekstu pokušava uštedjeti i

---

¹ To konkretno znači da pojedina OCD u 2015. godini od lutrijskih sredstava, a po raspisanim natječajima, može ugovoriti maksimalno 200.000,00 kn, no nije za očekivati da će, s ovakvim financijskim projekcijama, projekti biti financirani u punom iznosu.

na području prevencije zlouporabe droga i svih drugih oblika ovisnosti. Da se **ne radi o uštedama nego o drugim, nama nejasnim motivima, govori sljedeće:** Uredbom o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2015. godinu (dalje: Uredba), koju Vlada RH svake godine donosi na temelju Čl. 8 Zakona o igrama na sreću, za ovu svrhu se predviđa isti postotak sredstava kao za 2014. godinu (a koji je manji i od 2013, 2012. 2011.)². **Stoga ostaje potpuno nejasno tko je, kada i na temelju čega donio odluku o smanjenju financijskih sredstava za projekte OCD-ova s ovog područja?!**³ Pri tome treba posebno naglasiti da se projekti OCD-ova u području prevencije/tretmana/rehabilitacije/resocijalizacije/smanjenja šteta **financiraju isključivo iz dijela prihoda od Lutrijskih sredstava**, a ne i sa drugih pozicija Državnog proračuna kako je to slučaj u drugim djelatnostima.

Iz Čl.3.St.2. Uredbe je vidljivo da je došlo do značajnih promjena u raspodjeli predviđenih sredstava u Državnom proračunu te se Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH više ne predviđa kao dionik u raspodjeli sredstava, dok se među ostalim dionicima sredstva raspoređuju na sljedeći način: Glavi 09605 Ministarstvo zdravlja, za aktivnost A795004 - Prevencija, rano otkrivanje, liječenje, rehabilitacija ovisnika i smanjenje šteta - 80,00%, Glavi 09625 Zavodi, agencije i ostali proračunski korisnici u sustavu zdravstva, RKP-u 26346 Hrvatski zavod za javno zdravstvo, za aktivnost A884001 - Hrvatski zavod za javno zdravstvo - 9,16% (**novi dionik**), te u razdjelu 102 Ministarstvo socijalne politike i mladih, Glavi 10205 Ministarstvo socijalne politike i mladih, za aktivnost A558053 - Potpora za programe usmjerene djeci i mladima - 10,84%.⁴

Obrazloženje Uredbe donosi i projekciju da bi stopa izdvajanja u 2015. od 5,14% sredstava od dijela prihoda od igara na sreću iznosila 18.445.000,00 kn, a Ministar zdravlja 18. veljače 2015. javno izjavljuje da se za područje ovisnosti predviđa gotovo 15.000 000,00 kn http://www.zdravlje.hr/novosti/ostale_vijesti/suradnja_s_udrugama, pa nije jasno: **Tko je, kada i na temelju čega donio odluku o predviđenih 10.500 000, 00 kn koja je predstavljena na Info danima?**

U obrazloženju Uredbe također se kao svrha nastalih promjena navodi potreba „transparentnosti i racionalizacije te praćenja raspodjele i evaluacije učinka provedbe projekata i programa“. Iznenaduje da se pri tom zaobilazi Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH koji je, prije nekoliko godina u suradnji sa ERF-om, prvi započeo proces unaprjeđenja kvalitete i učinkovitosti provedbe programa u području suzbijanja zlouporabe droga, te je kontinuirano radio na povećanju kvalitete provedbe projekata u skladu sa Europskim standardima kvalitete u području prevencije ovisnosti. Sada se, ničim obrazloženo, ta uloga daje Ministarstvu zdravlja te nam nije jasno **zašto se prekida već započet proces povećanja stručnih standarda i kvalitete rada OCD-a?!** Također, raspodjela i projekcija

² Postotci iz Uredbi iz prethodnih godina: 2012. - 5,42% onima koje pridonose borbi protiv zlouporabe droga i svih drugih oblika ovisnosti; 2013. - 5,58%; 2014. - 5,14% 2015. - 5,14%

³ U ukupnim brojkama to izgleda ovako: Ukupna predviđena sredstva iznose 10.500 000, 00 kn, od čega se projektima zdravstvenih ustanova u partnerstvu sa OCD-ima planira rasporediti 6.500 000,00 kn, projektima smanjenja štete 500 000,00 kn, a projektima univerzalne prevencije prema EDRRA kriterijima, inovativnim projektima univerzalne prevencije, inovativnim projektima selektivne i indicirane prevencije ovisnosti te resocijalizacije ovisnika, planira rasporediti ukupno 3.500 000, 00 kn. Pri tome svaka organizacija može prijaviti maksimalno dva projekta, u različitim prioritetnim područjima u vrijednosti min. 50.000,00 kn , a max. 100.000,00 kn.

⁴ 2014. Godine raspodjela sredstava izgledala je ovako: Glavi 02090 Ured za suzbijanje zlouporabe droga, za aktivnost A530026 – Inovativni programi u području prevencije i resocijalizacije ovisnika – 7,55%, u razdjelu 096 Ministarstvo zdravlja, Glavi 09605 Ministarstvo zdravlja, za aktivnost A795004 – Prevencija, rano otkrivanje, liječenje, rehabilitacija ovisnika i smanjenje šteta – 63,41%, te u razdjelu 102 Ministarstvo socijalne politike i mladih, Glavi 10205 Ministarstvo socijalne politike i mladih, za aktivnost A558053 – Potpora za programe usmjerene djeci i mladima – 29,04%.

sredstava iz Uredbe **ne odgovara** Planu 2015. predstavljenom na Info danima te na taj način dolazi do još većih nejasnoća o načinu potrošnje javnih sredstava za ovu svrhu.

*Analiza javnih rashoda i prijedlog pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj koju je također inicirao Ured za suzbijanje zlouporabe droga, a proveo Ekonomski institut Zagreb, predstavljena je početkom 2013. i između ostalog navodi: „U ukupnim specificiranim javnim rashodima za suzbijanje zlouporabe droga ministarstva sudjeluju s oko 30 %, javna tijela na državnoj razini s oko 56 %, županije s oko 11 %, a **organizacije civilnog društva sa svega 3 %**; ... Od svih ukupnih specificiranih javnih rashoda namijenjenih suzbijanju zlouporabe droga **87 % odnosi se na područje zdravstva i 7 % na područje socijalne zaštite**;... Procijenjeni ukupni **nespecificirani rashodi** iznose između 620 i 650 milijuna kuna godišnje i **7,9 do 9,4 puta su veći od specificiranih javnih rashoda**; ... Cilj svih poboljšanja jest **uspostavljanje preglednih proračuna** jasno usmjerenih na ostvarivanje utvrđenih ciljeva u području zlouporabe droga. Time se osiguravaju preduvjeti za efikasnije i efektivnije upravljanje javnim sredstvima i njihova usklađenost s utvrđenim glavnim područjima (strateškim prioritetima), ali se i povećava razina informiranosti o trošenju javnih sredstava i postizanju rezultata i ishoda trošenja tih proračunskih sredstava.“*

Iz gore navedenih podataka očito je da u Hrvatskoj već godinama prevladava medicinski model koji naravno, ima svoje vrijednosti i prednosti, ali ne čini cjelokupan odgovor na problematiku ovisnosti. Jasno je da nije zadaća zdravstva da se bavi socijalnim programima poput uspostave samodiscipline i radnih navika, unaprjeđenja socijalnih i komunikacijskih vještina, pružanje potpore pri obrazovanju, zapošljavanju i sl. Ovakvim Planom dodatno se osnažuje javno zdravstveni sustav, a smanjuju se kapaciteti i javnih ustanova i OCD-ova za provođenje socijalnih programa. Takav pristup direktno ugrožava načela na kojima se temelji cjelokupna Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga 2012. – 2017., s pripadajućim Akcijskim planovima, a to su:

*„Načelo sveobuhvatnog i kontinuiranog rješavanja problematike droga podrazumijeva cjelovit pristup koji problematiku zlouporabe droga vidi kao posljedicu istodobnog višeslojnog događanja na individualnom i širem društvenom planu u koji su uključeni različiti akteri i različite razine djelovanja i usklađivanja..... **Takve složene intervencije ne može usklađivati samo jedan nositelj nego je to zadaća zajedničkih koordinativnih tijela na nacionalnoj i lokalnoj razini.** U idućem razdoblju pozornost je potrebno usmjeriti na očuvanje i kvalitativno razvijanje suradnje državnih tijela i organizacija civilnog društva na provođenju programa smanjenja potražnje i ponude droga, redovitom financiranju organizacija civilnog društva i omogućavanju većeg priljeva sredstava iz donatorskih izvora, te sudjelovanju predstavnika organizacija civilnog društva u koordinativnim tijelima na nacionalnoj i lokalnoj razini.“*

„Načelo uravnoteženog i multidisciplinarnog pristupa ističe potrebu da politika vezana uz droge u Republici Hrvatskoj integrira različite pristupe i povezuje ih u jedinstven nacionalni sustav za borbu protiv ovisnosti o drogama. Za ostvarivanje ovog načela država treba podupirati uravnoteženost razvoja svih stručno i znanstveno utemeljenih pristupa i programa, te tražiti nova rješenja i doktrine pri suzbijanju zlouporabe droga.“ (Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga 2012.-2017., str.15)

Ne dovodimo u pitanje činjenicu da programi i projekti OCD-ova s ovog područja trebaju biti znanstveno utemeljeni, evaluirani i dokazano učinkoviti, a one koji ne rade kvalitetno i transparentno (odnosno u krajnjem slučaju zlorabe financijsku potporu), treba isključiti iz sustava proračunskih potpora. Dapače, sami OCD-ovi već nekoliko godina ukazuju na probleme netransparentne raspodjele sredstava i traže uređeniji sustav, o čemu imamo pisane tragove. S tim ciljem su i nadležna tijela u 2014. godini raspisala objedinjeni natječaj za projekte koji pridonose borbi protiv zlouporabe droga i svih drugih oblika ovisnosti, od kojeg se sada odustaje, iako je Nacrtom Godišnjeg plana za 2015., o kojem je provedena javna rasprava u studenom 2014., predviđeno provesti natječajne procedure prema tom modelu. Ako Vlada zaista želi transparentniji i učinkovitiji sustav prevencije i suzbijanja zlouporabe droga i drugih ovisnosti, temeljen na evaluiranim i znanstveno dokazanim učinkovitim programima koji će polučiti učinke proporcionalne uložnim sredstvima, onda se treba ozbiljno uzeti u obzir da su financijski kapaciteti OCD-ova bitan preduvjet za dostizanje i održavanje stručnih standarda i standarda kvalitete rada te ovakav zahvat u strukturu financiranja OCD-ova znači direktnu ugrozu kvalitete i održivosti već razvijenih i evaluiranih projekata te gašenje velikog broja programa i projekata koje provode OCD-ovi na području cijele Hrvatske. Na nepovoljan položaj OCD-ova smo proteklih godina upozoravali nadležne no naša nastojanja nisu prepoznata kao doprinos uređenju sustava. Korisnici ovih OCD-ova su djeca i mladi u općoj populaciji, djeca i mladi s povećanim rizikom za razvoj ovisničkih ponašanja, djeca i mladi koji iskazuju teškoće u socijalnim interakcijama i obrazovnim procesima, mladi u fazi eksperimentiranja sa ovisničkim sredstvima, roditelji, studenti, aktivni ovisnici, ovisnici u zatvorskom sustavu, ovisnici u tretmanu i tijekom resocijalizacije, članovi njihovih obitelji, stručne službe osnovnih i srednjih škola u provedbi školskih preventivnih programa, ustanove socijalne skrbi...

Stoga od nadležnih očekujemo da se očituju na gore postavljena pitanja te o sljedećem:

- U što će se usmjeriti novčana sredstva propisana Uredbom 2015. ako ne na natječaje za programe OCD-ova?

- Znači li to da Vlada RH odustaje od socijalnih programa usmjerenih prevenciji i suzbijanju ovisnosti u široj zajednici?

- Znači li to da Vlada RH odustaje od psihosocijalnog tretmana ovisnika u terapijskim zajednicama?

- Znači li to da područje prevencije i suzbijanja zlouporabe droga i drugih ovisnosti potpuno preuzima zdravstveni sustav iako je znanstveno utemeljeno da je bolest ovisnosti interdisciplinarni problem i MORA ga se sagledavati i tretirati iz različitih pozicija?

- Smatrate li da je civilni sektor potreban za postizanje ciljeva i učinaka sustava prevencije i suzbijanja zlouporabe droga i kako to pokazujete?

- Kakve dugoročne učinke očekujete u ovom području ukoliko zanemarujete načela Strategije i znanstvenih uporišta?

Unaprijed zahvaljujemo na odgovorima i **tražimo hitne izmjene Čl.3.,St.2. Uredbe o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2015. godinu** na način da se u preraspodjeli sredstava zadrže postotci kao 2014. godine te da se sve eventualne buduće promjene, putem javnog savjetovanja, rasprave sa svim ključnim dionicima. Slijedom istog očekujemo izmjene Godišnjeg plana natječaja za financiranje projekata i programa organizacija civilnog društva iz sredstava Državnog proračuna RH i fondova EU za 2015.

U potpisu:

1. Liga za prevenciju ovisnosti, Split
2. Terapijska zajednica Mondo Nuovo, Zadar
3. Udruga Pragma, Zagreb
4. Udruga Sirius – centar za psihološko savjetovanje, edukaciju i istraživanje, Zagreb
5. Udruga za djecu i mlade Novi svijet, Sisak
6. Udruga Igra – za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psiho-socijalno-pedagoške pomoći, Zagreb
7. Udruga Most, Split
8. Udruga Svijet kvalitete, Šibenik
9. Udruga roditelja San Patrignano , Split
10. Kršćanski centar za pomoć i rahabilitaciju ovisnika i obitelji Stijena, Zagreb
11. Humanitarna organizacija Zajednica Susret, Zagreb
12. Udruga Pet plus, Zagreb
13. Savjetovalište Mali Plac, Zagreb
14. Udruga za poticanje i razvoj kreativnih i socijalnih potencijala djece, mladih i odraslih Carpe Diem, Karlovac
15. Udruga za sprečavanje, informiranje, djelovanje i resocijalizaciju ovisnika - S.I.D.R.O, Zagreb
16. Udruga Terra, Rijeka
17. Udruga Mentor, Split
18. Udruga za pomoć mladima Virovitičko-podravske županije Veranda, Virovitica
19. Udruga HULOH Hepatos, Split
20. Udruga Ambidekster klub, savjetodavni i edukativni centar za djecu mlade i obitelj, Zagreb
21. Udruga za prevenciju ovisnosti o opojnim drogama, pomoć ovisniku i povremenom uzimatelju opojne droge i obitelji Moji dani, Krapina
22. Zajednica klubova liječenih alkoholičara Brodsko-posavske županije
23. Udruga Zajednica Pape Ivana XXIII, Vrgorac
24. Udruga SVIMA – udruga za razvoj organizacija civilnog društva i civilnih inicijativa, Vis
25. Udruga Mladi u EU, Šibenik
26. Udruga za kreativni socijalni rad, Zagreb
27. Udruga za borbu protiv ovisnosti „NE-ovisnost“, Osijek
28. Udruga Institut Pula, Pula
29. Centar za nestalu i zlostavljanu djecu, Osijek
30. Udruga Uzpiro – Cro Pula , udruga za prevenciju, rehabilitaciju i resocijalizaciju liječenih ovisnika o drogama, Pula
31. Udruga „Ti si ok“, udruga za pružanje psiho-socijalne i pedagoške pomoći djeci i mladima sa smetnjama i poremećajem u ponašanju, Velika Mlaka
32. Udruga za pomoć ovisnicima Vida, Rijeka
33. Udruga ANST 1700, udruga za pomoć ovisnicima i socijalno isključenim osobama, Split
34. Udruga Providnost – iz tame u svjetlost, Split
35. Udruga Porat, udruga apstinenata za pomoć pri resocijalizaciji, Zadar
36. MREŽA – zajedno protiv ovisnosti, Split
37. Udruga Info zona, Split